

JOSE LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa J. López Bernagosa)

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, NÚM. 20, BOTIGA
TELÈFONO 4115. — BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

EN L'HORA DE LES CONSULTES

—Es inútil; no'n sortirà fins que's decideixin a donar-li medicines radicals.

Tot és començar

Diu que en la solució de la darrera crisi ministerial espanyola el Poder civil ha triomfat, i que la intervenció d'elements estranys en les feines privatives del Govern i de les seves autoritats, ha desaparegut del tot. Aquesta és, al menys, la apariència. Nosaltres desitgem de tot cor, encara que no siguem mauristes—Déu nos en guard!—que la realitat correspongui a l'apariència en aquest cas.

Doncs, si ha triomfat el Poder civil i ha començat aquest a desfer les noses que en la seva actuació trobava, bo serà que no es deturi en el començament. Queden encara moltes coses per a «Civilitzar». La incivilitat és un mal crònic de la Espanya monàrquica i centralista. I aquest mal no resideix tan sols en les extralimitacions de «determinats elements», sinó que omple tota la vida de l'Estat.

A nosaltres ens plau el triomf dels civils, en el recte sentit de la paraula. Però no cal confondre els civils amb els paisans. Si només es tractés d'una simple baralla, de la clàssica baralla entre militars i paisans, la cosa resultaria sense trascendència. Cal demostrar que el triomf dels ministres ha estat el triomf dels civils, no ja dels paisans.

L'hàbit no fa el monjo. El civilisme del govern Maura ha de manifestar-se en actes pròxims i successius. El programa immediat civilista hauria de contenir la derogació de la llei de Jurisdiccions, el restabliment dels drets constitucionals, la reforma dels organismes de l'Estat, la desaparició de les xacres més visibles i repugnants de la vida oficial espanyola. Més que l'acte inicial, ens interessa, en aquest punt del civilisme, la santa continuació.

MOLIERE

Allunyem les rèboles anècdotes de la crisi espanyola. Imposen-nos silenci sobre la crisi francesa, vacilants entre el sentimentalisme francòfil i l'imperatiu de nostre pensament d'homes radicals. Fixem-nos en una commemoració nitidament espiritual. Ni En La Cierva, ni les Juntes; ni En Briand, ni En Poincaré. Molière...

Molière és, després del déu de les religions, qui ha creat més humanitat. Més que En Shakespeare, potser. Shakespeare fa símbols, i En Molière homes i dones, de carn i ossos, viciosos, virtuosos, pedants, humils, cortesos, malparlats, grollers, delicats, ambiciosos, senzills, falsos, honestos. Agafa per a la seva comèdia humana, tots els personatges dels salons i dels carrers, i els hi feu accionar i parlar com a sers de vida quotidiana. Shakespeare calçava els seus fills amb coturn. En Molière amb sabates corrents d'anar pel món.

Per això pot representar-se en totes les terres i davant de tots els públics, perquè així com podia dir que humà era i que res de l'home li era estrany, els homes poden respondre que res de lo d'En Molière els hi és estrany per lo humà. Havia patit, havia treballat sempre, havia estat un epicuri, havia sabut que a les seves infidelitats responia la seva dona amb infidelitat, havia estat titllat d'impíu, havia redreçat totes les enveges, havia viscut com un noble entre el poble i com un home del poble en mig de la Cort de Versalles. Totes les seves aventures i desventures el conservaren intel·ligent, amb una ànima «bella i lliberal».

Per això, per ésser específicament poble, hauria de pendre part el poble en les seves festes. Malhauradament, an aquí, ens acontentarem amb unes funcions dites populars. No disposem del teatre popular, on pogués ésser representat després de subratllar la seva popularitat, un escriptor que no cerqués els matissos literaris d'En Molière. Les pseudes representacions democràtiques han passat pel govern de la ciutat i de les seves multituds obreres, i no han sabut aixecar, ni la Casa del Poble, ni la Borsa del Treball, ni la Sala del Sindicat, amb escenari, on desfilés l'art apli-

cat al poble, i s'expressessin d'aquestes commemoracions les essències populars.

Ara se podria representar *L'avar*, que pendria en l'escenari popular tot un altre significat que a «Romea», o bé *Le mari confondus*, ple d'amargor, entre els cortisans de Versalles, i que seguiria, ple d'amargor, entre els nostres burgesos. Però tot està per fer: el teatre i l'escriptor capaç de senyalar l'enorme humanitat d'En Molière, amb senyalament que no tingués exclusivitat literària.

Demanam massa, certament. Demanam que els nostres sacerdots no siguin, també, capellans laics de míting i olla. Demanam que siguin devots d'En Molière i dels seus iguals, quan els regidors que's diuen del poble i els oradors de les assemblees democràtiques ignoren qui era En Molière.

PARADOX

Campanya de luxe

No diuen que en la darrera crisi ministerial d'Espanya ha triomfat el poder civil? Doncs cal demanar, per a major civilitat, entre altres moltes coses, l'acabament ràpid de la campanya del Marroc.

Civilisme a la península i guerra llarga a l'Àfrica són coses que no lliguen. El civilisme és amic de la pau. Hi ha casos, és clar, en què la pau i la guerra no depenen de la voluntat del poder civil ni de cap altre poder. Però el cas del Marroc, avui, no és un dels casos en què la guerra resulta una inevitable imposició de la dura realitat. Tal com allí estan les coses, basta la voluntat del Govern d'Espanya per a posar fi a un gros sacrifici de sang i de diners que ja fa massa temps que dura.

Que és possible tancar la terrible aixeta, ho prova el descabellament de la campanya en els últims mesos. Si venen nous episodis sagnants i nous combats d'importància, degut serà a l'abandó dels primitius plans de prudència i moderació relatives que pel que fa a la campanya del Marroc tenia el Govern Maura, o tennien al menys alguns dels seus ministres.

El comte de Romanones, que en mig de la incapacitat dels polítics centralistes espanyols, té alguna vegada una llum de intel·ligència, ha consignat recentment, en la nota on feu públiques les seves manifestacions al rei durant la crisi, que cal anar a l'acabament ràpid de la campanya del Marroc.

Aquesta va resultant, tal com es porta, una campanya de luxe. Tots els objectius essencials que des del punt de mira espanyol es podien desitjar, estan ja aconseguits. Ara es procedeix, com si diguéssim, a l'execució de peces de luïment. I ni l'estat econòmic ni l'estat espiritual d'Espanya s'avenen amb això.

Enllepolit pels èxits fàcils dels últims temps, el Govern, no sols ha fet que les tropes passessin enllà, molt més enllà, del riu Kert, sinó que ha decidit, pel que es veu, ficar-se a la càbila de Beniurriaguel. Es vol tornar a Annual i es vol anar més enllà encara.

Militarment, les pròximes operacions tindran o no tindran èxit: Però políticament i econòmicament són una grossa equivocació, que demostra la persistència d'Espanya en anar per mals camins.

FULMEN

A l'entorn d'un acte

Hem assistit a un acte important, realitzat pels mutualistes que a Barcelona i a Catalunya principalment tenen arrels fondes.

No necessitavem escoltar els arguments dels que parlantaren el diumenge darrer en el teatre «Goya», emperò ells ens persuadiren una mica més de la necessitat que té l'obrer d'agrupar-se per a salvaguardar el seu pervindre, evitant les males contingències, tan freqüents, tan negres, tan inevitables en les llars sense altre ampar que un sou migrat, amb interrupcions tràgiques que violenten el viure de les classes menesteroses.

Aqueixes mutualitats perfectament organitzades, meravellosament desenvoltes representen vora un milió d'individus dintre i fora de Catalunya. No és cert que tan respectable nombre d'espanyols deuria merèixer el respecte i fins l'apoi de l'Estat, si aqueix Estat no fós una cosa superficial, arbitrària i fins pocasolta?

Doncs succeeix lo contrari. L'Estat, pesi a lleis termenants sobre el cas, castiga la meritíssima institució amb càrregues i obligacions, com si es tractés d'una empresa mercantilista, quan no és més que un nucli d'individus devots d'un ideal que cerca satisfer un daler del cor realitzant l'altruisme en el sentit més tendre i lloable de la paraula.

El que coneix la vida d'hospitalització a Barcelona, s'escriuix de l'escassa protecció que's dona, que's pot donar als desvalguts que cauen al pes dels anys, la misèria o les malures.

L'Hospital de Santa Creu, ben clar va dir-ho un perorant, és una vergonya barcelonina, per l'agombolament de malalts que hi nia, essent com és impossible la separació per estances, d'afectats per malalties propícies al contagi i d'atacats per dolències quin contagi no ofereix perill.

El centralisme, tan pernicios en tots els ordres de la vida social i col·lectiva, ha manifestat arreument la seva grolle-ria, la seva ignorància, el seu egoisme.

Cada vegada que a altes esferes hi ha arribat un alè demanair de retormes que en altres països cauen de velles, un crit de rebeldia cristiana, un truc del viure contemporani per a posar el mu-

Cavallers de Sant Antoni

—A cavall del burret, don Joan?...

—Ja veurà, m'ha semblat la millor manera de celebrar la diada.

tualisme a la vora sinó al compàs del mutualisme que a França i a Anglaterra creix apacible, honrada i prodigiosament, han eixit les nostres patums a embullar la troca, i s'han passat anys i panys averiguant si la paraula genèrica de germandat, tan pròpia, era la tapadora d'alguna empresa religiosa, i si calia confondre amb l'obrer de brusa i espardenya al que vesteix americana i du capell, sentint com una enveja dels que atents a la bruna realitat del viure es disposen a fer més passadores les desventures de l'orfenesa, la vellesa i la malaltia.

Ara l'Estat vol immiscuir-se en l'actuació simpàtica de les col·lectivitats de previsió, establint lleis que d'una hora lluny es veu van rectes a l'agabellament de forces populars amb vida pròpia. Ha arribat l'hora de prevenir-se, i han fet bé organitzant l'acte preludial, importantíssim del diumenge.

Escatir facultats, restar autonomia en els temps actuals a organitzacions filantròpiques, nascudes a l'únic objecte de reduir el quadre de desolació ofert a la vista pública, de tants sers desamparats en el començ o en el capvespre de l'existència, és senzillament repugnant. No cedi's-hi tota mena de facilitats per a que el seu radi d'acció salvadora pugui aixamplar-se, cicatritzant el major nombre de ferides humanes, és impiu i grotesc a l'hora per un Estat que seu sobre el pedriç d'una religió que's diu filla del martre del Calvari.

Anem a recollir l'encertada nota d'un orador. L'acció de la mutualitat deuria estendre's, tenint dret a intervenir en el si dels Ajuntaments, quan menys en els assumptes relacionats amb la Beneficència i la Sanitat. Així podrien corregir-se tantes deficiències, com es noten en els acords que l'ignorància o la rutina adverben, com si existís una predisposició a entrebancar millores de profilaxis en tants casos de perill com solen presentar-se.

Si la classe obrera, en l'avenir, per obra del Progrés i la cultura, tenen el camí obert per a ajuntar-se en sindicats, cooperatives que són formes de mutualitat, no cal dir si és gran, planera i gloriosa la tasca dels que creuen més en l'eficàcia del grà de cada hù, que en la mola que apenes hi ha força humana que pugui fer rodolar al graner de les humanes reivindicacions.

J. COSTA I POMÉS

Indiferència

De demà en quinze tindran lloc les eleccions municipals. Les tenim, com aquell qui diu, al damunt i ningú se'n preocupa, llevat, naturalment, de l'Acció Política de la «Lliga» i d'alguns casinos radicals.

Segons una de les mentides consagrades per la tonteria general, és el poble el cridat a elegir la gent que deu representar-lo en el Municipi. Segons la realitat, són les oligarquies polítiques els que designen als encarregats de fer-nos feliços. Els escollits solen ésser els bàrres i els ganetes que han tingut més traça en intrigar per a ocupar un lloc en la candidatura.

Al poble ja no l'interessen cap mena d'eleccions. Ha provat tota classe d'homes i tots l'han enganyat. Els bons per massa paus, els vius per massa pillos, els savis per massa apàtics i els tontos per massa burros, tots han contribuït a que la nostra ciutat sigui un dolorós exemple de porqueria i de mala administració.

Així es comprèn perfectament que, malgrat estar en vigílies d'una lluita electoral, la gent arronsi indiferentment les espatlles i digui:

—Jo s'ho faran!

I és clar que s'ho faran. Els que viuen de la política i els que volen donar gust a la seva vanitat, podran repartir-se tranquil·lament els càrrecs i seguir administrant els cabals populars en benefici propi i en perjudici de la ciutat.

Les eleccions municipals ja no són ni la sombra de lo que deurién ésser. En

lloc d'un formidable moviment d'opinions diverses, mogudes per nobles ideals que escullen lo millor dels seus homes per a veure's dignament representades en els llocs públics, veiem malhauradament una lluita rabiosa d'ambicions particulars, llençant-se com a gossos famolencs damunt el tall substancial d'una regidoria.

En aquestes condicions, i ja que no hi ha virilitat per a altra cosa, fa bé el poble girant-s'hi d'esquena.

JEPH DE JESPU

Quin remei, més que callar?

Ja que no un espill de virtuts cíviques, hi ha en cada espanyol, un polític y un periodista.

D'aquí l'afició als càrrecs públics. A això devem també la quantitat, cada dia creixent, de paper imprès, que infesta els llocs de venda de periòdics.

Detall, aquest, curiosíssim en un país com el nostre, on la massa és tinguda per analfabeta. On el noranta per cent dels que saben llegir, no capeixen ço que's posen davant dels ulls.

La manca de preparació per a les empreses polítiques, solen suplir-la els nostres benivolguts conciutadans amb una considerable dosi d'entremaliadura. De llestesa, o de vivor, com solen dir-ne.

Feligrès hi ha, que sabent confegir amb prou feines, es passa les hores conjuminant articles, que envia als diaris, mogut pel desig irresistible de ficar cul·lerada en els problemes que l'actualitat planteja.

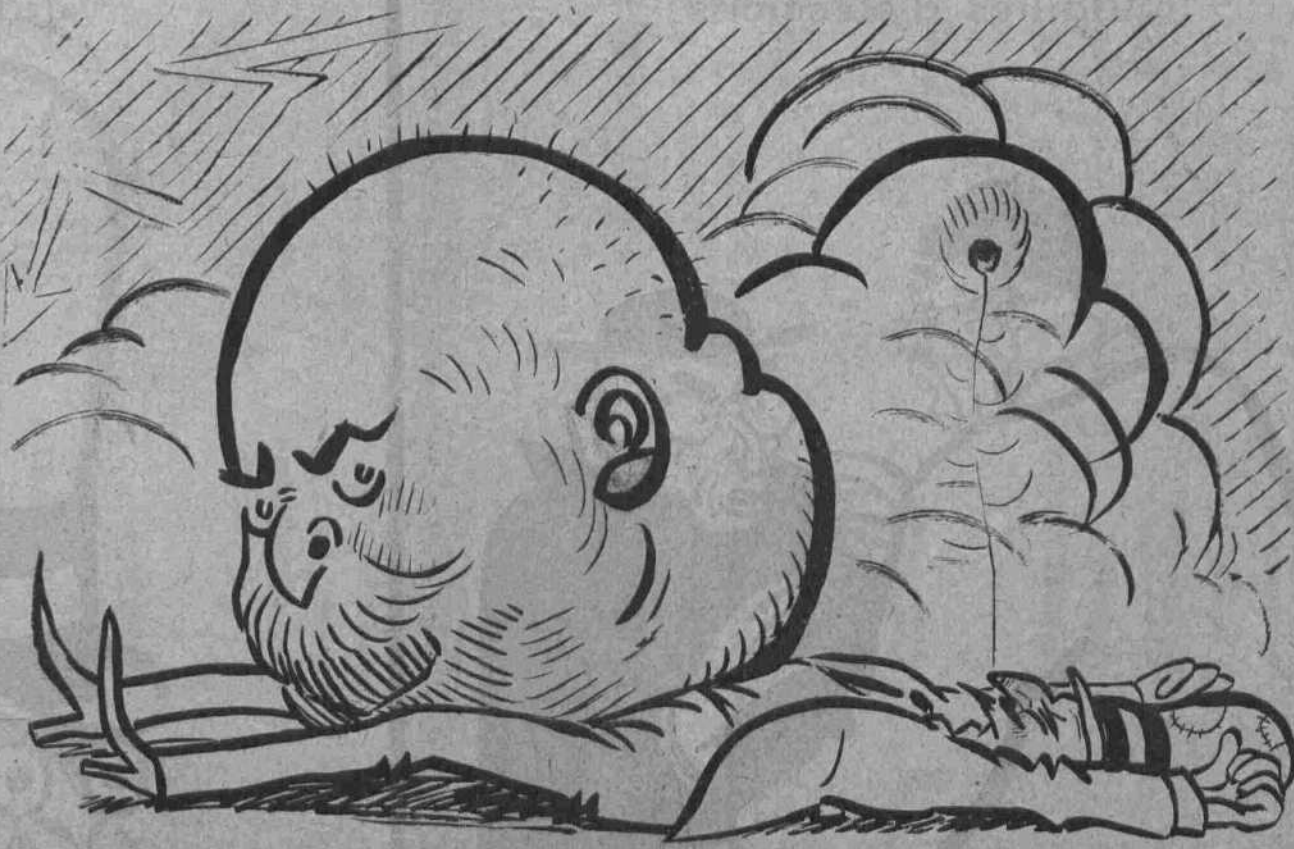
No hi ha esdeveniment, gran ni petit, en que el periodista improvitat no aspi a dir-hi la seva. Els treballs d'aitals aficionats, parits amb tota mena de idem, van indefectiblement a la paperera.

Així i tot, reprenen tot seguit la tasca, pensant que un dia o altre tindrà fi la injustícia de que són víctimes. Tan convençuts del seu valer, que pensen que de publicar-se el seu article, variaria el curs del món.

L'olor d'aquestes quartel·les, tallades en paper especial, cobertes de llànties, escrites amb una sintaxi pintoresca, plenes d'errades ortogràfiques, sol sentir-se d'una hora lluny.

Els defectes de l'escriptor expontani, poden carregar-se a l'aficionat polític, veritable flagell de les nostres costums. L'home al qui li dona per la política, és terrible. Un forner, un cadiraire, un ta-

El "patatum"

Ara sí que m'ha caigut la bomba!...

verner que s'inoculi el virus de la política, es converteix en calamitat. Si és metge, advocat o rentista, el transforma en el ser més infeliç i més pesat de la creació.

No diguem, quan l'escriptor i el polític aficionat són una mateixa peça. Les bestieses, llavors s'estalonen. La ploma, es transforma en mans del tal, en una mena de vareta màgica, tan feconda, que se surt de pollaguera amb la major facilitat del món.

La crisi que acabem de presenciar, com totes les crisis que a Espanya esclaten, ha servit als aficionats periodistes i escriptors, de camp d'experiment. Si se n'han dit de coses estranyes! Si n'han exposat de programes!

Lo que ha sigut encara pitjor:

Si se n'han rebut d'articles, als diaris! Algun d'aquests amateurs, disposa de tribuna per a esplaïar-se.

Les coses que s'empeca, lo que arriba a dir, no té desperdici. Aquests dies amb el bullit de les Junes de Defensa, s'ha trobat l'expontani literari i polític, com el peix a l'aigua.

Sortint al pas dels judicis formulats per la majoria de la premsa, s'ha expressat l'aficionat al periodisme polític, amb termes com aquests:

«*Qué es eso de la supremacia del poder civil, que anda diciendo por ahí la gente?*»

El poder es uno solo, ni civil, ni militar, ni religioso; uno solo con distintas manifestaciones.

El poder es uno solo, que dimana de Dios, único ser superior a todos los hombres, y único, por lo tanto, que por razón de su superioridad puede tener poder sobre los hombres.»

Com veuen, l'aficionat surt a la plaça, s'arremanga i obrint el compàs, s'encara amb els que passen.

—*¿Qué es això de la dignitat del Poder civil, que tant preocupa a la bre-tolada?*

Si els aficionats companys seus que rauen a les altures no l'haguessin escarnit, podríem dir al valent que el Poder civil és la voluntat de la nació; la sobirania de la nació.

Però ara, ... què explicar-li?

Si els cridats a defensar el Poder civil han fet d'aquest un pellingot, com dir a l'aficionat periodista i polític poca-solta, els quatre fàstics que's mereix?

DONA

I

Dona. Heu's aquí ço que de molt temps és causa de la preocupació constant, no ja d'aquells cridats a legislar directament, sinó també dels que ho fan indirectament.

La dona, avui dia, forçosament, a l'estudiar-la se la té de considerar un dels tants problemes que no poden quedar enrera en el moviment evolutiu humà, car de no ésser així constituïria un perill tan greu com els que en altres ocasions havem assenyalat.

Naturalment que una vegada considerat problema, la qüestió que fa referència a la dona, no presenta pas un caire de facilíssima solució, i no diem fàcil per establir una diferència, que a la vegada deixarà entès que tampoc cal incloure-la dins lo difícil.

No tan sols en ço que avui ens ocupa, sinó en la generalitat de les coses, s'han cercat sempre i es cerquen les causes finals. Al tractar de la dona no podia deixar de succeir així, i mercès a tal cosa haurem pogut veure com per uns era considerada cosa posada a la vida com tantes d'altres pel servei i esplaï del home, i per altres membre humà en igualtat de drets amb l'home i, conseqüència natural, amb els mateixos deures que ell.

Un i altre punt de vista adoleixen del mal que fa perjudicials a moltes coses que podrien ésser profitoses, i la causa d'això és aquesta aberració anomenada absolut.

La primera consideració cau per la base, al donar-se compte de que—malgrat ço que han dit admirables homes—la dona constitueix una valor humana igualada amb la que constitueix l'home. A la segona li passa això mateix al reconeixement-li uns drets que porten aparellats uns deures, ja que són precisament aquests deures ço que li fan impossible el gaudiment d'aquells drets.

També, però, hi ha hagut qui li ha reconegut un cert nombre de drets, deixant-li en canvi la quasi totalitat dels deures.

Nosaltres creiem que és un fals parlar tot ço que sigui esbrinar quins són els drets i deures de la dona, comparant-los amb els de l'home, car existint una diferenciació psicològica radical entre els dos sers no pot existir de cap de les maneres una unitat de conducta entre ells, ço que vol dir que no existeix una mateixa visió dels fets, i considerant-ho així trobarem per conseqüència final ço

Vigílies d'eleccions

—Còm s'entèn? Vostès, el clero, volen protegir un candidat obrer?
—Obrer de Santa Maria, home!...

Justa recompensa

—Tot volguent fer el valent, jo sí que he quedat com una mona'...

que havem dit: la falsetat de la comparació mancada inclús de lògica.

Cal fer avinent, no obstant, que és precis acceptar aquells casos en que, tant l'home com la dona, estan subjectes a definicions que no determinen la condició, car—com passa avui dia en greu perjudici de la dona—l'establiment d'una diferència pot portar en si el greuge d'un d'ells amb benefici indegut de l'altra. Altra cosa hi ha també que complica considerablement el pòquer emetre un criteri del tot adaptable a les circumstàncies i que s'agermana admirablement amb allò que havem dit de l'absolut.

Es cosa vista que les qüestions vitals, i ho diem així entenent la vida en tots els aspectes, mai, o quasi mai, són estudiades, relacionant-les amb les causes que les produeixen, sinó que's dona per sentada una sola causa i es té en compte tan sols una solució. Igual succeeix amb la dona. Se l'estudia sots un sol tipu i, a base d'aquest, s'emeten totes les solucions.

Tal cosa ens permetem creure que és senzillament absurde, car si a l'estudiar la vida dels pobles, sempre que's fa sots un serè criteri, es té en compte la diferència entre ells, i per tal que els problemes no presenten un mateix aspecte, si la dona és una part component d'ells forçosament tindrà que diferenciar-se.

Precisa doncs, com a mitjà de tractament positiu, no oblidar, al tractar de la dona, llurs condicions psicològiques, fisiològiques i fins biològiques.

Ademés cal també tindre present l'aspecte que la dona presenta dins del sen-

timentalisme, sobretot quan esdevé punt convergent d'aquest sentiment.

Tal cosa, sovint ha sigut per uns oblidada i per altres combatuda. Sobretot dels segons, nosaltres ens permetem creure que no ho han fet pas amb tota sinceritat, car ell porta per corolari un tal seguit de fets que no serà deseneertat dir que sens ells moltes idealitats que no poden deixar d'existir, pel fet de la seva forçada existència esdevindrien un franc embrutiment.

Precisament, lligar aquest aspecte ideal amb els completament materials és una de les coses que caldria cercar amb més afany, però no en la dona precisament, sinó en l'home.

Que la dona sigui un factor integrant en el desenrotll de la vida és cosa indiscutiblement necessària, i com que ho és sols cerca la manera de que ho sigui amb més profit per a ella i per a tots.

A que així sigui posarem les nostres petites forces que, malgrat ho siguin—pretensiosament, —no volem creure perdudes.

MIQUEL D'ARNAU

EN TANTSEMENDONA

Que hi ha hagut crisi?
Que, per històries,
segons expliquen,
bastant confoses,
el ministeri
de les «deuombres»
ha hagut d'anar-se'n,
si us plau per força...
Jo no me'n cuido
d'aquestes coses:

mani qui vulgui,
tant se me'n dona.

«Que ara n'hi ha un altre,
com se suposa,
format per varies
dignes persones,
que venen diuen—
a salvar l'ordre,
a tapar esquerdes
que en certs llocs s'obren,
a curar nafres,
a fer reformes
i a augmentar els pagos?
Tant se me'n dona.

«Com ric per dintre,
quan els «prohombres»
del meu casino,
plens de cabòries,
veig que's preocupen
de veus que corren,
d'indisicis tristos,
de males noves!...
Jo me'ls escolto
com qui sent ploure
i «entre mi» penso:
Tant se me'n dona.

I és just que ho pensi.
«No visc conforme
m'agrada viure,
fort com un roure?
No hi ha teatres?
«No tinc de sobra
concerts i cinés,
i autos que volen
i nius de «juergas»
encisadores?
Doncs de tot lo altre,
tant se me'n dona.

Mentre jo tingui
plena la bossa,
i el plat a taula
quan sigui l'hora,
i el gran cigarro,
i el cafè i copa
i altres cosetes,
rodi la bola!

Que tot va en l'aire,
que'l món s'enfonsa,
que vé el diluvi...
tant se me'n dona!

C. Gumà

REPICS

Quatre dies va durar la crisi.

Una crisi provocada per aquells «determinados elementos» que fa anys que són els únics que provoquen revolucions a Espanya.

Però aquest cop el tret els ha sortit per la culata.

I En Maura, tan fresquet, s'ha tornat a enfilar a «candelero».

Això vol dir que aquells revolucionaris no la van fer prou bona.

El poble, quan s'hi posa, ho fa millor.

Sinó que ara el poble està dividit: els uns estan agarrotats, els altres dormen, i els restants prenen oli de fetge de bacallà.

Els tradicionalistes han enviat un telegrama a don Jaume:

«Horas intensa conmoción patria, españoles ansiosos cambio régimen en beneficio salvación pública, giran ojos vos, que habéis jurado morir por España.

«Nosotros prestos sacrificio, renovamos expresión lealtad, anhelando órdenes vuestras.»

Què deu haver contestat don Jaume a tot això?... Ho ignorem.

Nosaltres, al seu lloc, hauríem respost:

«Esteu molt de broma. No fumeu, que encara no és hora d'apartar les criatures».

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, CARRER
del Olm, número 8

AGOTAT l'Almanac de La Campana de Gràcia